

VI TESTAR FILTER

Mer än ett linsskydd

Ett UV-filter till objektivet är en självklarhet för många. Men inte för att minska mängden ultraviolett ljus i bilden, utan som en billig försäkring för frontlinsen.

Men det är inte fullt lika självklart vilket filter man ska välja. Billigt eller dyrt? Spelar det någon roll? Jodå, det gör det. Dyrare är bättre, visar vårt test.

TEXT OCH BILD ROBIN DIVANDER

För den traditionella fotografen med analog film har ett knippe filter länge haft en självklar plats i fotoväskan. Dess användningsområden har varit allt från att justera färgbalansen och tona ner en ljus himmel till att skapa rena effekter. Men med digitalkamerans inbyggda vibalansering och de möjligheter som finns med digital bildbehandling kan man undra om filtrens tid är förbi, eftersom det mesta är betydligt lättare att göra efteråt i datorn.

Vi säger nej, filtren har inte spelat ut sin roll. Fortfarande är det ibland både bättre och enklare att från början använda filter, och en

del av filtrets egenskaper går inte att över huvud taget få i datorn.

UV-filter

– Du ska väl ha ett filter, som skydd mot repor och stötar till ditt nya objektivet? Efter att ha bestämt sig för att köpa ett nytt objektivet kommer den väntade frågan från säljaren bakom disken. Argument om skydd känns övertygande då ingen vill ha repor på sitt nya objektivet.

För allmänt skydd brukar ett UV-filter rekommenderas. Det är helt ofärgat och ger inga andra effekter än att blockera UV-strålar – bra för fotografen med film i kameran, men för den digitala fotografen av

försumbar betydelse. Påverkar det då negativt på något annat sätt? Ytterligare ett glas i vägen mellan bildsensorn och motivet borde väl innebära en viss kvalitetsförlust? Här går faktiskt åsikterna isär!

Vissa hävdar att det inte spelar någon som helst roll, medan andra påstår motsatsen och aldrig skulle tänka tanken att använda ett filter. Bägge argumenten finns hos både fotografer och säljare.

Dyrt eller billigt då, hur pass stor är skillnaden? Inte helt oväntat brukar säljare mena att dyrare filter är bättre.

Gör det då någon skillnad vilket filter som väljs? Vi monterade

filtren som skulle testas i tur och ordning på en av marknadens skarpaste objektivet. På de bilder vi tog såg vi i princip ingen skillnad på skärpan. De var lika skarpa som de bilder tagna utan filter. Du tappar alltså inget i skärpa med något av de testade filtren.

När vi testade hur filtren hanterade motljus blev det däremot en hel del skillnad. Här märktes det att fler lager med antireflexbehandling verkligen gör nytta. Ju dyrare filtren är, desto bättre. Det filter som gav sämst resultat var Cokin's fyrkantiga plastfilter som är helt utan antireflexbehandling. Ett fyrkantigt filter har man inte

Olika typer av filter

RUNDA

Den vanligaste typen av filter. Enkel att använda då det bara är att skruva på. Finns i en rad olika mått och ska vara samma eller större (adaptering krävs) än den filterdiameter som anges på objektivet.

FYRKANTIGA

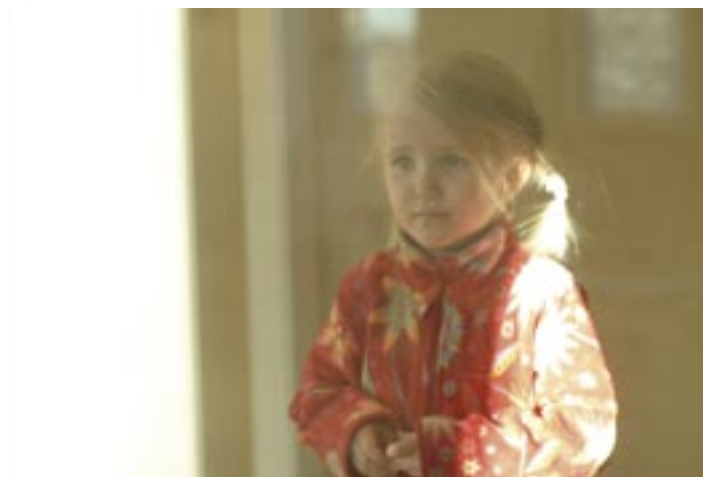
Normalt tillverkade i plast. Placeras i speciell hållare som monteras på objektivet. Möjliggör justering av avtonade filter så övergången mellan den tonade delen och den transparenta passar motivet. Två olika storlekar är vanligast: 75 x 75 centimeter och 100 x 100 centimeter. Plastfilter är inte antireflexbehandlade.

GELATIN

Ett tunt filter som normalt köps på löpmetrar. Monteras i speciella hållare och används på ungefär samma sätt som fyrkantiga.

FÄRGFILTER

Framför allt användbart för analoga kameror. Det finns dels de som korrigerar olika ljuskällors färgtemperaturer, dels de som ger bilden en stark färgeffekt.

En glasruta mellan motivet och kameran ställer till med problem och ger störande reflexer.

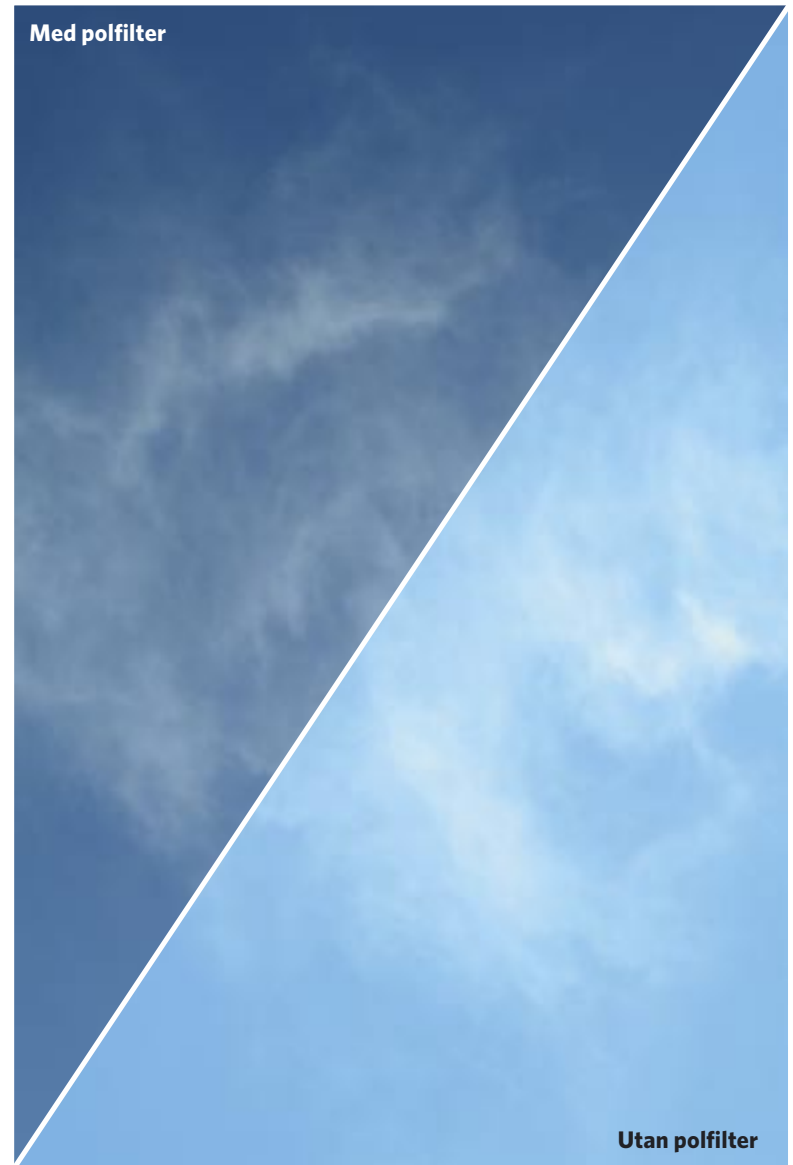

Med ett polfilter monterat på objektivet försvinner de flesta av reflexerna.

Heliopans polfilter har en gradering på sidan av ringen, vilket förenklar inställningen av filteringsgrad. Polfiltret från Scandinavian Photo är försett med en "spak" på den yttre ringen, vilket gör den lättare att rotera.

Med polfilter

Här ser man tydligt skillnaden mellan bilden tagen med polfilter och den utan.

Värt att tänka på

Filtergänger tillverkas i två olika material. Dyrare filter brukar ha en gänga i mässing medan billigare filter oftast är av aluminium. Nackdelen med aluminium är att de ibland kan fastna och vara svåra att skruva bort.

Vid användning av kraftigt vidvinkliga objektiv kan filtrets kant skugga och ge bilden mörka hörn. Speciella slim-filter finns med lägre kant på ringen. Nackdelen är att dessa inte har någon yttre gänga och är därför inte användbara om man vill montera flera filter på varandra.

UV-FILTER	Fabrikat, modell	Kommentar	Gänga	Filter	Storlekar	Pris	Mer info
	B & W MRC	Ett mer påkostat filter med bättre antireflexbehandling än standardfiltret.	Mässing	Optiskt slipat glas	30,5, 37, 39, 43, 46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 95	52 mm: 325 kr 62 mm: 456 kr 77 mm: 856 kr	www.aifo.se
	B & W Standard	Trots att det är den enklaste serien från B & W så har den ändå en påkostad antireflexbehandling.	Mässing	Optiskt slipat glas	27, 28, 30, 30,5, 37, 39, 43, 46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 95	52 mm: 218 kr 62 mm: 325 kr 77 mm: 556 kr	www.aifo.se
	Cokin	Runda filter med gänga från Cokin som är mest kända för sina fyrkantiga "insticksfilter". Ett praktiskt fodral i neopren följer med alla filter.	Aluminium	Glas	46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 288 kr 62 mm: 430 kr 77 mm: 740 kr	www.molfo.se
	Cokin	Fyrkantigt insticksfilter i Cokins P-serie.	-	Plast	85 x 85	225 kr	www.molfo.se
	Hama Standard	Ett enklare filter med ett lager antireflexbehandling.	Aluminium	Glas	24, 27, 30,5, 37, 39, 40,5, 43, 46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 119 kr 62 mm: 149 kr 77 mm: 254 kr	www.tura.se
	Hama HR	Hamars dyrare filter med ett lager antireflexbehandling på var sida om glaset.	Aluminium	Glas	37, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	229, 334, 519 kr	www.tura.se
	Hansa	Ett begränsat utbud finns att tillgå i Sverige.	Aluminium	Optiskt slipat glas	34, 37, 43, 46, 49	49 kr 105 kr	www.photax.se
	Heliopan SH-PMC Slim	Ett mer påkostat filter med åtta lager antireflexbehandling på var sida om glaset.	Mässing	Optiskt slipat glas	28, 30, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 95, 105	52 mm: 350 kr 62 mm: 425 kr 77 mm: 719 kr	www.dito.se
	Heliopan Standard Slim	Standardfilter med ett lager antireflex- och rephärdad behandling på var sida om glaset.	Mässing	Optiskt slipat glas	28, 30, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 95, 105	52 mm: 206 kr 62 mm: 300 kr 77 mm: 512 kr	www.dito.se
	Hoya HMC	Filter med sju lager antireflexbehandling	Aluminium	Glas	46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82	52 mm: 249 kr 62 mm: 359 kr 77 mm: 539 kr	www.tura.se
	Hoya HMC Super	Ytterligare ett snäpp bättre antireflexbehandling med tolv lager.	Aluminium	Glas	49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 289 kr 62 mm: 429 kr 77 mm: 579 kr	www.tura.se
	Scandinavian Photo	Ett lite billigare filter som Scandinavian Photo inte tillverkar själva men satt sitt eget namn på.	Aluminium	Glas	49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 159 kr 62 mm: 210 kr 77 mm: 340 kr	scandinavianphoto.se
	Soligor	En enklare serie från lågprismärket Soligor.	Aluminium	Glas	43, 46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82	52 mm: 124 kr 62 mm: 169 kr 77 mm: 249 kr	www.cyberphoto.se
	Soligor Digital High Grade	En mer påkostad serie från Soligor med bättre antireflexbehandling och en tunnare ring.	Aluminium	Glas	37, 43, 46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 95	52 mm: 170 kr 62 mm: 245 kr 77 mm: 365 kr	www.cyberphoto.se
	Tiffen	Ett begränsat utbud finns att tillgå i Sverige.	Aluminium	Glas	52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82	52 mm: 124 kr 62 mm: 169 kr 77 mm: 310 kr	www.photax.se

Cokins fyrkantiga filter helt utan antireflexbehandling.

Hamars filter med en enklare antireflexbehandling.

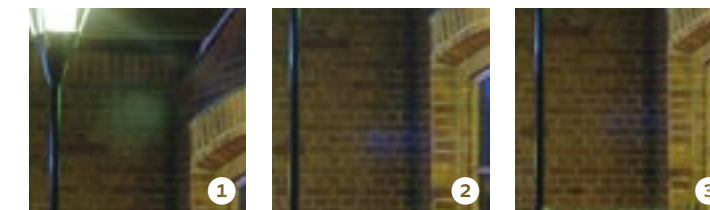
Hoya HMC Super med en mer påkostad antireflexbehandling.

sittande på kameran för skydd. Vi ville ändå undersöka hur den här typen av filter beter sig.

I den näst sämsta gruppen av filter hittar vi Hama och Scandinavian Photo. Båda dessa filter (förutom texten på kanten), askarna de kommer i och reflexerna de ger ser identiska ut. I samma grupp finns även Soligors standardfilter och Cokins

runda. Även de ser identiska ut precis som askarna och de reflexer de ger. Hoyas HMC Super Heliopan SH-PMC och B & W MRC är testets klart bästa, men även dyrast. Minst problem med reflexer var det när vi inte använde något filter alls.

Under gynnsamma förhållanden är skillnaden mellan olika filter försumbar, men när solen,

Trots att det inte är något extremt motljus eller andra svåra förhållanden kan ett filter utan eller med en enklare antireflexbehandling ställa till med problem.

Andra användbara filter

ND

Även kallat gråfilter. Neutralt gråfärgat filter som minskar ljusinsläppet. Användbart om man vill använda längre slutartider och större bländaröppningar än vad som annars är möjligt.

Avtonat

Ett filter som till hälften är helt transparent och till hälften grått eller tonat i någon färg. Finns med mjuk och hårdare övergång och är vanligtvis fyrkantigt.

UV/IR

Blockerar ljuset som ligger utanför det som vi med ögat kan se. Förhindrar att olika material med samma färg även återges med samma färg.

Närbild

Möjliggör ett kortare fokuseringsavstånd än vad objektivet från början klarar. Finns med olika styrkor och är ett av de enklaste sätten att komma närmare motivet.

Tillbehör

Filterhållare för fyrkantiga filter
Monteras på objektivet med adapterring. Vill man använda hållaren på objektiv med olika filterdiameter behövs normalt endast en ny adapterring.

Motljusskydd
För montering på filterhållare för fyrkantiga filter.

Etui
För smidig förvaring av fyrkantiga filter.

filter (ofta kallat polfilter) ger, går inte att fixa till i Photoshop eller annat efterbehandlingsprogram. Polfiltrets funktion är att eliminera reflexer från blanka ytor såsom glas eller vattenyta. Dessutom kan ett polfilter ge en mer djupblå himmel där vita moln framträder starkare.

TVå olika typer av polfilter finns: linjära och cirkulära. De cirkulära är lite dyrare men betydligt vanligare, eftersom de linjära normalt sett inte fungerar med kamerans autofokus. Eftersom ett polfilter "stjäl" 1,5–2 bländarsteg fungerar det inte så bra som standardfilter som alltid sitter på. Polfilter består av två hopmonterade linser. Den främre går att rotera, vilket gör det möjligt att påverka hur mycket och vilka reflexer som ska släckas ut.

Vi testade alla polfilter på samma sätt. Både klarblå himlar och fönsterglas med reflexer fick agera motiv. Skillnaden filtren emellan var ytterst marginell och för normala behov fungerade alla testade filter lika bra. ■

Polfilter

Effekter som ett polarisations-

POLARISATIONS-FILTER

Fabrikat, modell	Kommentar	Gänga	Filter	Storlekar	Pris	Mer info
 B & W	Trots att det är den enklaste serien från B&W så har den ändå en påkostad antireflex-behandling.	Mässing	Optiskt slipat glas	27, 28, 30,5, 37, 39, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 544 kr 62 mm: 675 kr 77 mm: 1 037 kr	www.aifo.se
 B & W MRC	Ett mer påkostat filter med bättre antireflexbehandling än standardfiltret.	Mässing	Optiskt slipat glas	49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 681 kr 62 mm: 844 kr 77 mm: 1 281 kr	www.aifo.se
 Cokin	Fyrkantigt insticksfilter i Cokins P-serie	-	Plast	85 x 85	1 143 kr	www.molfo.se
Cokin runt	Runt filter med gänga från Cokin, mest kända för sina fyrkantiga "insticksfilter"	Aluminium	Plast	49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 431 kr 62 mm: 516 kr 77 mm: 836 kr	www.molfo.se
Cromatek	Polfilter för hållare för fyrkantiga filter 75x75mm. Passar till hållare från bland annat Cromatek och Cokin.	-	Plast	85 mm	75 mm: 350 kr	www.photax.se
Hansa	Uppges ha en ytbehandling som gör dem mer lätt-putsade.	Aluminium	Optiskt slipat glas	46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77	52 mm: 265 kr 62 mm: 380 kr 77 mm: 425 kr	www.photax.se
 Heliopan Standard	Enklaste filtret från Heliopan.	Mässing	Optiskt slipat glas	28, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 95, 105	52 mm: 556 kr 62 mm: 656 kr 77 mm: 1 031 kr	www.dito.se
 Heliopan Standard Slim	Samma som standard men med en tunnare ring.	Mässing	Optiskt slipat glas	49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 96, 105	52 mm: 550 kr 62 mm: 650 kr 77 mm: 1 018 kr	www.dito.se
Heliopan SH-PMC	Heliopans dyrare filter med bättre antireflex-behandling.	Mässing	Optiskt slipat glas	49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 95, 105	52 mm: 738 kr 62 mm: 906 kr 77 mm: 1 350 kr	www.dito.se
Heliopan SH-PMC Slim	Samma som SH-PMC men med tunnare ring.	Mässing	Optiskt slipat glas	49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86, 95, 105	52 mm: 738 kr 62 mm: 906 kr 77 mm: 1 350 kr	www.dito.se
Hitech	Fyrkantiga filter. Den lilla serien passar även i Cokins hållare (P) och den stora passar även till hållare från andra fabrikat som använder filter i samma storlek.	-	Plast	85, 100	85 mm: 2 375 kr 100 mm: 2 800 kr	www.dito.se
 Hoya	Hoyas enklare serie av polfilter.	Aluminium	Glas	27, 43, 46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86	52 mm: 389 kr 62 mm: 539 kr 77 mm: 839 kr	www.tura.se
 Hoya HMC Super	Ett mer påkostat filter från Hoya med sju lager anti-reflexbehandling.	Aluminium	Glas	46, 49, 52, 55, 58, 62, 67, 72, 77, 82, 86	52 mm: 809 kr 62 mm: 1 059 kr 77 mm: 1 889 kr	www.tura.se
Lee	Fyrkantigt glasfilter för Lees filterhållare.	-	Glas	100 x 100 mm	1 750 kr	www.madeco.se